Utdrag ur

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2020

översatta till svenska

Åt läsaren

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2020 publicerades på finska i april 2021. Detta dokument innehåller verksamhetsberättelsens mest centrala delar översatta till svenska.

Presidentens översikt

Man kan säkert föreställa sig en lättare tidpunkt än november 2020 att ta över vid rodret för Finlands största hovrätt. Efter en lugn sommar var coronavirusepidemin mitt i en uppåtgående trend under andra vågen och man räknade med att huvudstadsregionen snart skulle gå över i epidemins spridningsfas. Personalen arbetade huvudsakligen på distans och i stället för att hålla en gemensam samling träffade jag första gången hela teamet/personalen på ett gemensamt Skype möte. Trots att korridorerna ekar tomma står det redan nu klart att Helsingfors hovrätt som arbetsgemenskap präglas av rättframhet och av att alla drar sitt strå till stacken. För det här vill jag tacka min föregångare Mikko Könkkölä, som ledde hovrätten i 11 år. Han lämnade en hovrätt som fungerar bra med beaktande av de tillgängliga resurserna.

Coronavirusepidemin har tvingat hovrätten att se över sina verksamhetssätt. Det här gäller såväl de interna arbetsmetoderna som hur huvudbehandlingarna genomförs. För domstolarnas del präglas anpassningen av verksamheten av att garantierna för en rättvis rättegång ska tryggas också under exceptionella förhållanden. Å ena sida betyder detta att man ska vända på alla stenar för att uppnå att ärendena också under rådande förhållanden behandlas snabbt. Därför har användningen av olika tekniska lösningar, extra rättegångssalar och andra specialarrangemang blivit vardag vid hovrätten, liksom troligen vid alla domstolar i Finland. Som en lyckad utveckling av hovrättens interna arbete kan nämnas en elektronisk godkännandeprocess för utkast till avgöranden. Processen togs i bruk under sommaren och hösten och den har möjliggjort fortsatt normal behandling av ärenden, trots rekommendationen om distansarbete. Å andra sidan har fullföljandet av minimigarantierna för rättegångsförfarandet tyvärr ställvis betytt att domstolen har tvingats erkänna sin maktlöshet inför den pågående epidemin. I dessa fall har kravet på snabb behandling fått lov att ge vika för att garantera att de övriga minimigarantierna uppfylls och man har varit tvungen att skjuta upp behandlingar.

Det skedde naturligtvis också annat än coronaviruset under år 2020. Domstolsverket inledde sin verksamhet 1.1.2020, vilket var betydande ur domstolens perspektiv. Under året har ämbetsverket tagit på sig rollen som centralämbetsverk som betjänar domstolarna och det pågår olika projekt för att ytterligare stärka den här rollen. Det finns utan tvivel fortfarande funktioner som på ett naturligt sätt lämpar sig att skötas centraliserat i stället för att domstolarna sköter dem på sitt håll. Vi bör i det här utvecklingsarbetet, liksom också i domstolarnas egna utvecklingsprojekt, sträva efter att stärka domstolarnas förmåga att koncentrera sig på det väsentliga: att ge rättsskydd.

Asko Välimaa
President

Rättskipning

Statistik över rättskipningen

Till alla hovrätter inkom sammanlagt 7 369 ärenden under år 2020. Därmed skedde det en minskning i antalet fall (8 467) som inkommit till hovrätterna jämfört med år 2019. Antalet avgöranden i domstolarna minskade år 2020 från nivån året innan (7 697 avgöranden). Antalet oavgjorda ärenden (den så kallade balansen) minskade med cirka åtta procent under år 2020 jämfört med året innan.

Till Helsingfors hovrätt inkom 2 541 ärenden år 2020, det vill säga 538 färre än år 2019. Antalet avgöranden vid hovrätten (2 616) minskade också jämfört med år 2019 (2 847). Antalet vid hovrätten anhängiga ärenden (1815) i slutet av år 2020 minskade något jämfört med föregående år (1 891).

Under verksamhetsåret var andelen ärenden avgjorda vid huvudförhandling 27,5 procent av alla vid Helsingfors hovrätt avgjorda ärenden. Andelen ökade med en procentenhet jämfört med året innan. Det sammanlagda antalet timmar vid huvudförhandlingarna var 4265. Detta är en minskning med 852 timmar jämfört med år 2019. Antalet huvudförhandlingar som varade över åtta timmar var 238, vilket betyder en relativt stor minskning från föregående år (cirka 26 procent). Antalet huvudförhandlingar som tar längre tid än 25 timmar (15 st.) har för sin del nästan halverats.

Av samtliga ärenden som år 2020 anhängiggjordes vid hovrätterna omfattades 72,6 procent av systemet med tillstånd till fortsatt handläggning. Vid Helsingfors hovrätt var motsvarande andel 68,7 procent. Vid Helsingfors hovrätt beviljades tillstånd till fortsatt handläggning i cirka 45 procent och vid alla hovrätter i cirka 48 procent av fallen.

Medianbehandlingstiden för avgöranden i Helsingfors hovrätt var 5,1 månader år 2020 och 53,5 procent av ärendena avgjordes inom sex månader. Hovrätten klarar alltså av att behandla de enklare ärendena rätt så snabbt. Den genomsnittliga behandlingstiden var cirka 7,7 månader. Behandlingstiderna för rättskipningsärenden är något längre än vid de övriga hovrätterna. Det verkar som om behandlingstiderna håller på att bli längre. Under verksamhetsåret orsakade i synnerhet coronavirussituationen detta.

Andelen ärenden där behandlingstiden har varit minst ett år är fortfarande extremt hög (27,2 procent) och ökningen jämfört med året innan är 7,6 procentenheter. I slutet av år 2020 var antalet ärenden som varit anhängiga i minst ett år 545. Det är en ökning med cirka 47 procent jämfört med år 2019.

År 2020 anhängiggjordes vid hovrätten 1 507 brotts- eller tvångsmedelsmål (59,3 procent) och 710 tvistemål (27,9 procent). Bl.a. utsökningsärenden och ansökningsärenden hörde till de övriga grupperna. Den vanligaste rubriken för ett anhängiggjort ärende var misshandel (170 ärenden). Till de vanligaste rubrikerna för brottsmål hörde dessutom narkotikabrott, rattfylleri, stöld, rån och bedrägeri. För andra mål än brottsmål var de vanligaste ärendena utsökningsbesvär, olika ansökningsärenden samt ärenden gällande vårdnad av barn/umgängesrätt, anställningsförhållanden, skadestånd och fordringsmål. Under de senaste åren har inga större förändringar skett i fördelningen av ärendena mellan rubrikerna.

I 18,4 procent av målen ändrade hovrätten inte på tingsrättens avgörande. Motiveringarna till tingsrättens beslut och slutresultatet ändrades till andra än oväsentliga delar i cirka 25,3 procent av målen. Av besvären lämnades 1,9 procent obehandlade och 2,3 procent återförvisades till tingsrätten. I 1,2 procent av fallen fastställdes förlikning mellan parterna.

Av Helsingfors hovrätts avgöranden år 2020 har sammanlagt 17 publicerats i databasen med hovrätternas avgöranden i Finlex (FHOT).

Ändringssökande till högsta domstolen

Under perioden 1.1 - 31.12.2020 gavs 2 616 avgöranden i hovrätten. I 565 av de i hovrätten under den aktuella perioden givna avgörandena lämnades ansökan om ändring in till högsta domstolen, det vill säga för cirka 22 procent av avgörandena. Andelen ansökningar om besvärstillstånd och besvärens relativa andel av avgörandena ökade med två procentenheter från föregående år.

År 2020 beviljade högsta domstolen besvärstillstånd för 57 ärenden avgjorda vid Helsingfors hovrätt. Av de 101 prejudikat som högsta domstolen gav år 2020 gällde 35 prejudikat ärenden avgjorda vid Helsingfors hovrätt (ca 35 procent). Om man endast beaktar de prejudikat som gällde ändringssökande till en hovrätts avgörande, gällde cirka 42 procent avgöranden givna av Helsingfors hovrätt.

Ärenden som behandlas av rättskipningsavdelningarna

Hovrätten är indelad i fem avdelningar, som alla handlägger både brotts- och tvistemål. De mest omfattande ärendena, det vill säga de ärenden där huvudförhandlingen vid tingsrätten har tagit minst 15 dagar i anspråk, har koncentrerats till avdelning 5. Ärenden av journatur och mindre ärenden har för sin del koncentrerats till den mottagningsenhet som finns i anknytning till avdelning 5. I övrigt har ärendena fördelats jämnt

mellan de fyra avdelningarna dock med beaktande av att vissa ärendegrupper har koncentrerats till vissa avdelningar (rotlar).

Till de ärenden som koncentrerats till en viss rotel hör först och främst sådana ärenden där Helsingfors hovrätt är den enda med behörighet. Dessa ärenden har koncentrerats till vissa avdelningar vid hovrätten och till dem hör bland annat ärenden gällande internationellt bortförande av barn, militära brott, frigivning av långtidsfångar (speciellt livstidsfångar) samt ärenden gällande advokater och rättegångsbiträden med tillstånd. Övriga ärenden som har koncentrerats gäller hyresavtal, utsökningsärenden samt avvittrings-, arvs- och testamentsärenden. Likaså har ärenden gällande konkurs, företagssanering, privatpersoners skuldsanering, aktiebolagslagen samt sjö- och transporträttsliga ärenden koncentrerats till egna avdelningar.

År 2020 anhängiggjordes 26 ärenden som skulle behandlas på svenska i hovrätten, vilket motsvarar en procent av alla anhängiggjorda ärenden. Med undantag för vissa ärenden som sköts av rotlarna har avgöranden på svenska koncentrerats till avdelningarna 2 och 4 vid hovrätten.

Fördelning av ärenden enligt tingsrätt

Den största delen av ändringsansökningarna till hovrätten härstammade från Helsingfors tingsrätt. År 2020 var antalet ändringsansökningar från Helsingfors tingsrätt 1 256 (49,4 procent). Antalet ändringsansökningar från Östra Nylands tingsrätt var 600 (23,6 procent) och från Västra Nylands tingsrätt 492 (19,4 procent). Av de ärenden som anhängiggjordes vid hovrätterna var 17 procent ändringsansökningar gällande avgöranden av Helsingfors tingsrätt.

Hovrätten erhåller ärenden att avgöra också utanför sin hovrättskrets samt från andra ställen än tingsrätterna såsom Finlands Advokatförbund. Ärenden gällande frigivning av långtidsfångar samt ärenden gällande internationellt bortförande av barn anhängiggörs för sin del direkt genom en ansökan inlämnad och riktad till hovrätten.